

ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МОВИ

<http://dx.doi.org/10.18524/2307-4558.2018.29.139366>

УДК 811.111'255.4:347.78.034:821.111(71)Осборн М.

ІВАСЮК Ольга Ярославівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича; вул. Коцюбинського 2, м. Чернівці, 58012, Україна; +38 (0372) 55-06-46;
e-mail: aloguy@inbox.ru; ORCID ID: 0000-0001-6638-2652; Researcher ID: I-9485-2018.

ДЕКОДУВАННЯ ІКОНІЧНОСТІ ВІРШОВОГО ТЕКСТУ В КОНТЕКСТІ ГОЛІСТИЧНОГО (ЦІЛІСНОГО) ПЕРЕКЛАДУ

Анотація. *Мета* статті — продемонструвати особливості відтворення іконічності сучасної канадської поезії в контексті голістичного перекладу на матеріалі творчості Маргот Осборн. *Предметом* розгляду є проблема системного аналізу основних типів іконічності в поезії Маргот Осборн, а також домінантних способів їх відтворення у перекладі українською мовою, здійсненому авторкою цього дослідження. *Результатом* вивчення зазначеної проблеми стало встановлення гіпотези про необхідність застосування цілісного підходу для декодування віршових текстів, а також для визначення ступеня повноцінності їх відтворення. Тематика наукового пошуку зумовила комплексне застосування *методів* дослідження, серед яких описовий, порівняльний та голістичний методи, а також методи семантико-стилістичного та герменевтичного аналізу. Це дало змогу визначити основні підходи до декодування іконічності сучасної англійської канадської поезії українською мовою. *Висновки:* у дослідженні доведено, що декодування іконічності поезії вважатиметься повноцінним лише в разі застосування голістичного методу відтворення, коли збережено не окремі складники цього твору, а їх поєднання та взаємодію, інакше кажучи, синергію, що призводить до появи неповторного художньо-естетичного цілого, ємерджентності.

Ключові слова: декодування, іконічність, голістичний переклад, постнекласичний підхід, синергія.

Постановка проблеми. Останнім часом актуальним стали пошуки нової методології для лінгвістики, в тому числі й для перекладознавства. Утвердження постнекласичних ракурсів дослідження (із властивими йому синергією, ємерджентністю, саморегуляцією) досягли різноманітних наук: фізики, біології географії, історії тощо — і видаються актуальними також у мовознавстві [7, с. 8], зокрема в теорії перекладу.

На сучасному етапі розвитку перекладознавства постає завдання розглянути категорію тексту в системі загальнолінгвістичних координат із оперттям на **пост-структурну голістичну концепцію**. Саме такий підхід забезпечить глибше розуміння герменевтичної сутності міжмовних текстових перетворень. Авторський текст (з іманентними йому системними та суспільно наданими властивостями мовної картини світу МКС) становить певну **цілісність композиційно структурованого змісту**. Для відтворення цієї цілісності перекладач має зберегти **інформацію** (зміст, засоби образності, колориту, ритму), **структуру (композицію, стиль)** та **авторські інтенції** (в тому числі приховані), що проводиться на певній основі (моделі). Однак відтворена інформація містить, попри всі її перетворення та пов'язані з цим втрати, незмінний зміст повідомлення (її комунікативний інваріант щодо відображених ситуацій), який наближається до змісту повідомлення, змінну частину (внаслідок незбігання різномовних картин світу з'являються певні зміни — трансформації, в тому числі семантико-стилістичні) та фонову (різномовні алюзії), частина якої зникає — вона або непотрібна, або неперекладна. Структура та задуми, що часто мають символічний зміст, який можна розкрити за допомогою герменевтичного аналізу, також можуть зазнати певних змін залежно від структурних можливостей мови та творчого розуміння перекладача. Певні модифікації цього плану найчастіше спостерігають у віршових перекладах.

Зв'язок проблеми з попередніми дослідженнями. На сучасному етапі розвитку перекладознавства головне завдання перекладу зведено до відтворення специфічно укладеної інформації, якій в художньому (особливо віршовому) тексті відповідають певні образи [див.: 1, с. 43–45; 2; 3; 5, с. 31–40; 8, с. 7–8], що мають безпосередню кореляцію з предметами та явищами навколишнього світу. Поняття іконічності на сьогодні, здебільшого, розглядають як образотворчість, а способи її різномовного декодування (відтворення) у поезії привертають неабияку увагу лінгвістів і, зокрема, перекладознавців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженнях сучасних перекладознавців спостерігається прагнення всебічно охопити предмет вивчення, і тому останнім часом чимало лінгвістів

(у тому числі й О. Огуй [6, с.12–14]) виступають за впровадження цілісного підходу, за яким текст оригіналу має сприйматися як цілісність, а не сума елементів. Процес перекладу спрямовано на досягнення цієї цілісності. Початок цьому поклала теорія динамічної еквівалентності Е. Найди. За цією теорією, переклад має дорівнювати оригіналові, а не бути його точною копією.

Кожний елемент має двосторонню функцію, призначену автором: комунікативну й естетичну. У мегаобразі, макрообразі та кожному мікрообразі твору реалізується така сама функція елементів і структур. Тому метою перекладача стає не копіювання елементів і структур оригіналу, а відтворення ефекту їх функцій у мові, якою здійснюється переклад.

Цілісність тексту, за сучасним пост-некласичним підходом, що пояснює напрямки системного саморозвитку, зумовлюється саме «надсистемними» властивостями сукупної адаптивної системи як поєднання різноструктурованих об'єктів. Ці властивості (цілісність, синергетичність, динамічність, симетричність, ергономічність), реалізація яких у феномені внаслідок взаємодії різноструктурованих підсистем перевищує суму окремих складових елементів, мають стати предметом відповідних досліджень на різних рівнях.

Постановка завдання. Мета статті — продемонструвати особливості відтворення іконічності сучасної англомовної канадської поезії в контексті голістичного перекладу на матеріалі творчості канадської поетеси Маргот Осборн.

Виклад основного матеріалу. Визначимо особливості побудови образів у віршових творах Маргот Осборн [9], талановитої канадської поетеси 1950–1990-х рр., які вперше переклала українською мовою О. Я. Івасюк. За своїм тематичним спрямуванням аналізовані твори репрезентують таке: поетичні замальовки; загальні роздуми чи медитації; абстрактні образи-узагальнення; конкретні образи-узагальнення (у тому числі антропоморфного характеру), що здебільшого допускає можливість вживання метафор.

Лише побіжне ознайомлення із творчістю Маргот Осборн показує переважання таких простих концептів як *зірка, місяць, дерева*, а також таких абстрактних концептів як *краса, всесвіт та любов*. Саме вони відображають релігійний світогляд авторки та її сприйняття цінностей навколишнього світу, що охоплюють прагнення людини до краси, гармонії у всесвіті, які насамперед втілені в любові до Бога та Його творінь (людини, природи тощо). Ці концепти лежать в основі перекладених образів.

Маргот Осборн у своїх віршах вдається як до традиційної, так і до нетрадиційної іконічності. Так, впроваджуючи традиційні образи бабусі-зими, красуні-весни, художниці-осені тощо, поетеса водночас пропонує читачеві нестандартні й оригінальні образи поета-всесвіту, людини-саду, білого kota зими — Грудня, світу-срібного гроша, вірша-мережива тощо.

Ці образи також неоднорідні за своєю структурою. Серед них можна виділити *прості* (мікро), *складні* та *комплексні* (макро) *образи*. До простих відносимо такі, де розгортаються властивості тільки одного об'єкта, що несуть певну художньо-естетичну функцію (образ kota Грудня, дерев-офортів тощо).

Такі образи, що за структурою поєднують один головний та кілька допоміжних, відносимо до складних. Сюди, зокрема, належать як традиційні образи («Зима»), так і нетрадиційні типу «місяць-корабель», «зелений килим Англії», «мереживо вірша». Так, у поезії «Зелений килим Англії», окрім головного образу Осені-ткалі, авторка впроваджує ще й такі допоміжні як «килим Англії», а також його окремі компоненти — жовту стерню, коричневі борозни, вузькі вулички, огорожі, вигаптувані різнокольорові дерева, білу озимину, вишиті копиці сіна, червоні ягоди глоду тощо. Тут спостерігаємо явище породжувальної семантики образів.

Сукупність декількох образів із властивою для кожного із них системою допоміжних образів відносимо до комплексних образів. Наприклад, у поезії «Небопис» [4, с. 103–104] спостерігаємо образи землі, трави, борозен, ворон, хмар, диких гусей і, власне, весни, що, гармонійно поєднуючись, творять єдине художнє ціле. У поезії «Посеред прерії» [4, с. 115–116] можна виділити образи неба, снігів, що увиразнюють зображення білої пустелі, а також світу, схожого на срібний гріш.

Отже, при перекладі віршових творів необхідно враховувати стратифікацію образів у художньому цілому з урахуванням поняття іконічності як цілісної системи, що виникає як синергія (взаємодія) її підсистем [6, с. 3; 26].

Оскільки ті чи інші іконічні знаки спрямовують до зображення відповідних уявних образів, що імітують реальні, то при перекладі іконічні знаки мови оригіналу слід замінити новими іконічними знаками мови перекладу, тобто вдатися до перекодування.

Щоб досягти повноцінного відтворення іконічності канадської поезії українською мовою, перекладачка вдавалася до декодування комплексних образів, зберігаючи їхні домінуючі характеристики і впроваджуючи комплексні трансформації та адекватні компенсації [4].

Розглянемо конкретніше механізм конструювання образу автором оригіналу та процес можливого реконструювання цього образу перекладачем. Очевидно, що образ, який насамперед створюється з метою емоційного впливу на читача (для здійснення художньо-естетичної функції), має комплексну будову. В основі такого образу лежить певна інформація, закладена у граматичній основі речень, тобто на рівні синтагматики. Це переважно інформація про розгортання тієї чи іншої дії, лаконічно виражена присудком у поєднанні з підметом. Конструювання образу автором розпочинається вже

на рівні граматичної основи, коли реалізуються периферійні семи дієслова, викликаючи певні читацькі асоціації. Наприклад, у поезії Маргот Осборн «Journey» («Небесна подорож») [4, с. 109] у граматичній основі «the moon is sailing» дієслово «sailing» стає основою для побудови домінантного образу цілого вірша. Це відбувається завдяки тому, що в загальному контексті вірша читач починає сприймати місяць не просто як астрономічне явище, а як засіб пересування або ж подорожування морем, тобто як човен чи корабель.

Ознайомившись із змістом вірша, читач, можливо, сприйматиме цю подорож не тільки як образне змалювання місяця, що пересувається по небу, як по морю, а й як певну універсалію, тобто як подорож людей життєвським морем у майбуття.

Відзначимо, що на цьому прикладі можна чітко простежити тісне поєднання синтагматичних компонентів віршового тексту із епідигматичними. Отже, граматична основа постає тим фундаментом, на котрому будуватиметься домінантний образ або навіть і певний комплекс домінантних образів того чи іншого віршового твору.

Наступним етапом такого конструювання буде створення периферійних образів, що komponуються шляхом впровадження певних слів чи словосполучень, переважно іменників у поєднанні з прикметниками та/чи прислівниками. Наприклад, у поезії Маргот Осборн «Journey» («Небесна подорож») такими образами постають небо (*sky*), вітрила (*shrouds*), моряки-ельфи (*elfin sailors*), зоряні гавані та причали (*star's harbour lights — landfall*) тощо. У цілісному сприйнятті весь комплекс домінантних та периферійних образів формує всеохоплювальний концепт «людське життя», що можна інтерпретувати крізь призму образної уяви як концепт «подорож / плавання життєвським морем».

Отже, декодування (відтворення) тих чи інших образів оригіналу відбувається за схемою-тріадою:

- 1) аналіз перекладачем авторських макрообразів, образів та їх окремих компонентів;
- 2) реконструкція перекладачем авторських образів (пошук і підбір адекватних засобів відтворення);
- 3) синтезування адекватних образів або створення нових образів («Лорелай» М. Рильського).

Щоб наочно проілюструвати процес декодування образу, розглянемо вірш сучасної канадської поетеси Маргот Осборн «Journey» в українському перекладі автора статті «Небесна подорож» [4, с. 109].

Власне заголовок поезії містить у собі головний концепт (макроконцепт) — подорож. Встановимо насамперед макрообраз, створений на основі цього концепту. У цій поезії таким макрообразом виступає «подорож-плавання небом — морем». Тоді визначаємо окремі образи, що формують указаний макрообраз. Сюди належать як конкретні образи (*місяць-корабель, зоряні причали* тощо), так і абстрактні образи (*наступний день* тощо). Ці образи виникають як результат реалізації однієї із периферійних сем того чи іншого компонента граматичної основи. А тому наступним етапом буде встановлення граматичних основ певних образів — складників головного концепту.

Щоб перекладач-початківець зумів досягти досконалого рівня перекладу, йому насамперед потрібно здійснити всебічний аналіз першотвору (джерельного тексту). На цьому етапі перекладач вдається до аналітичного осмислення як домінантних, так і периферійних образів, а також до встановлення їх окремих компонентів і взаємозв'язків між ними.

Перехідним етапом від цього аналітичного вивчення першотвору до його перекладу, очевидно, повинен стати етап пошуку і підбору адекватних засобів відтворення відповідних компонентів оригіналу.

Завершальним етапом постає власне декодування, що полягає у синтезуванні адекватних образів або ж у створенні нових образів.

Висновки. Отже, щоб досягти повноцінного перекладу (декодування), потрібно прагнути відтворити оригінал у його цілісності (голістичності) [7, с. 8; 4, с. 52]. Необхідно зберегти не окремі складники цього цілого, а те особливе їх поєднання та взаємодію, інакше кажучи, синергію, що веде до появи емерджентності, неповторного художньо-естетичного цілого. Тільки в такому разі переклад дійсно справить на іншомовного читача враження, аналогічне тому, яке справляв першотвір на рідномовну читацьку аудиторію [4, с. 53].

Окрім того, видається, що голістичний підхід слід застосовувати не тільки для перекладу віршових текстів з метою повноцінного їх відтворення, а й для аналізу ступеня відтворення (декодування) цих текстів.

Перспективи подальших розвідок убачаємо в пошуку та вдосконаленні засад голістичного перекладу, що дасть змогу за допомогою об'єктивних критеріїв простежити механізм синергії компонентів прототексту, а також емерджентності метатексту.

Л і т е р а т у р а

1. Алексеев В. В. Интерпретация стихотворения в свете поэтического перевода // Теория и практика перевода. — Киев, 1985. — Вып. 12. — С. 42–48.
2. Гей Н. К. Знак и образ // Контекст 1973. — М. : Наука, 1974. — С. 281–305.

3. Зорівчак Р. П. Словесний образ у художньому перекладі // «Хай слово мовлене інакше...»: Статті з теорії, критики та історії художнього перекладу. — К., 1982. — С. 51–65.
4. Івасюк О. Я. Теорія і практика віршового перекладу (На матеріалі творів Маргот Осборн та їх українських перекладів) / Наук. ред. та упорядкування О. Д. Огуй. — Чернівці : Рута, 2015. — 159 с.
5. Клименко І. Т. Словесний образ як художня форма зображення літературного персонажу // Проблема методу, жанру і стилю в українській літературі : зб. наук. праць. — Дніпропетровськ, 1979. — С. 31–40.
6. Огуй О. Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу : монографія. — Чернівці : Рута, 2004. — 256 с.
7. Огуй О. Д. Сучасні постнекласичні лінгвістична теорія та практика з епістемологічної точки зору // Мова і культура : Наук. видання. — К. : ВД Дм. Бураго, 2002. — Вип. 4. — Т. 3.1 : Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії. — С. 12–19.
8. Череди́нченко А. И., Бех П. А. Лингвистические проблемы воссоздания образа в поэтическом переводе : Тексты лекций. — Киев : Вища шк., 1980. — 67 с.
9. Osborn M. Saskatchewan and other places. — Victoria, Br. Columbia : Marlowe House, 1990. — 140 p.

References

1. Alekseev, V. V. (1985), «Verse Interpretation in the Light of Poetry Translation», *Theory and Practice of Translation* [«Інтерпретація стихотворення в світлі поетического перекладу», *Teoriya i praktika perevoda*], Kiev, vol. 12, pp. 42–48.
2. Gey, N. K. (1974), «Sign and Image», *Kontext 1973* [«Знак і образ», *Kontekst 1973*], Moscow, pp. 281–305.
3. Zorivchak, R. P. (1982), «The Word Image in Artistic Translation», *Though the Word is Differently Spoken* [«Словесний образ у художньому перекладі», *Khai slovo movlene inakshe*], Kyiv, pp. 51–65.
4. Ivasiuk, O. Ya. (2015), *Theory and Practice of Verse Translation Based on Margot Osborn's Poems and their Ukrainian Translations* [Теорія і практика віршового перекладу (На матеріалі творів Маргот Осборн та їх українських перекладів)], Chernovtsy, 159 p.
5. Klymenko, I. T. (1979), «The Word image as artistic form of literary personage depicting», *The problem of method, genre and style in Ukrainian literature* [«Словесний образ як художня форма зображення літературного персонажу», *Problema metodu, zhanru i stylju v ukrajins'kij literaturi*], Dnipropetrovs'k, pp. 31–40.
6. Ohuj, O. D. (2004), *Topical Problems of German-Ukrainian Translation* [Актуальні проблеми німецько-українського перекладу], Chernivci, 256 p.
7. Ohuj, O. D. (2002), «Modern Post-Nonclassical Linguistic Theory and Practice from Epistemological Viewpoint», *Language and Culture* [«Сучасні постнекласичні лінгвістична теорія та практика з епістемологічної точки зору», *Mova i kul'tura*], Issue 4, vol. 3.1, pp. 12–19.
8. Cherednichenko, A. I., Bekh, P. A. (1980), *Linguistic problems of image recreation in poetic translation* [Лінгвістическіє проблеми воссозданія образу в поетическом перекладі], Kiev, 67 p.
9. Osborn, M. (1990), *Saskatchewan and other places*, Marlowe House, Victoria, Br. Columbia, 140 p.

ИВАСЮК Ольга Ярославовна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов і перекладу Черновицького національного університету імені Юрія Федьковича; ул. Коцюбинського, 2, г. Черновці, 58012, Україна; +38(0372)550646; e-mail: aloguy@inbox.ru; ORCID ID: 0000-0001-6638-2652; Researcher ID: I-9485-2018.

ДЕКОДИРОВАНИЕ ИКОНИЧНОСТИ СТИХОТВОРНОГО ТЕКСТА В КОНТЕКСТЕ ГОЛИСТИЧЕСКОГО (ЦЕЛОСТНОГО) ПЕРЕВОДА

Аннотация. Цель статьи — показать особенности воспроизведения иконичности современной канадской поэзии в контексте голистического перевода на материале творчества Маргот Осборн. **Предметом** рассмотрения является проблема системного анализа основных типов иконичности в поэзии Маргот Осборн, а также доминантных способов их воспроизведения на украинском языке, осуществленным автором этого исследования. **Результатом** изучения указанной проблемы стало выдвижение гипотезы о необходимости применения целостного подхода для декодирования стихотворных текстов, а также для установления степени полноценности их воспроизведения. Тематика научного поиска обусловила комплексное применение **методов** исследования, среди которых такие: описательный, сравнительный и голистический методы, а также методы семантико-стилистического и герменевтического анализа, которые позволили установить основные подходы к декодированию иконичности современной англоязычной канадской поэзии на украинский язык. **Выводы.** В исследовании доказано, что декодирование иконичности поэзии может считаться полноценным только при применении голистического метода воспроизведения, когда сохранены не отдельные составляющие этого произведения, а их сочетание и взаимодействие, иначе говоря, синергию, которая ведёт к появлению эмерджентности, неповторимого художественно-эстетического целого.

Ключевые слова: декодирование, иконичность, голистический перевод, постнеклассический подход, синергия.

Ol'ha Ya. IVASIUK,

PhD (Philology), Associate Professor, Foreign Languages and Translation Chair, Yuriy Fed'kovych Chernovtsy State University; 2 Kotsiubynskoho st., Chernovtsy, 58012, Ukraine; tel.: +38 (0372) 550646; e-mail: aloguy@inbox.ru; ID ORCID: 0000-0001-6638-2652; Researcher ID: I-9485-2018.

DECODING OF VERSE ICONICITY IN THE CONTEXT OF HOLISTIC TRANSLATION

Summary. The *object* of the article is the problem of iconicity decoding of modern Canadian poetry in the context of holistic translation. The *subject* of this study is the specificity of Margot Osborn's poems translation into Ukrainian. The *purpose* of the article is to investigate the peculiarities of the iconicity decoding of modern Canadian poetry into Ukrainian. *Methodology* comprises the complex application of research methodologies, including descriptive, comparative and holistic methods, as well as semantic-stylistic and hermeneutical analyzes that made it possible to establish the basic approaches to decoding iconicity of contemporary Canadian poetry into Ukrainian. At the same time, the hypothesis about the necessity of applying a holistic approach for decoding poetry texts, as well as for determining the degree of their reproducibility is expressed. The latter are *finding* of research. The *practical value* of the investigation is systematic representation of the main types of iconicity in the poetry of Margot Osborn which was demonstrated for the first time. The dominant ways of Margot Osborn's poetry decoding into the Ukrainian language were carried out by the author of this study. **Conclusions.** It has been proved that the decoding of the iconicity of poetry is considered to be adequate only by the application of such method of decoding, when not separate components of poetry are saved, but their combination and interaction, in other words, the synergy leading to the emergence of a unique artistic and aesthetic whole.

Key words: decoding, iconicity, holistic approach, post non-classical approach, synergy.

Статтю отримано 30.04.2018 р.

<http://dx.doi.org/10.18524/2307-4558.2018.29.139373>

УДК [811.161.1+811.18]'362'366.59'373.4

МИХАЙЛЕНКО-ЗОТО Елена Александровна,

аспирант кафедры русского языка Одесского национального университета имени И. И. Мечникова; Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина; ст. преподаватель кафедры славяно-балканских языков, координатор отделения русского языка Тиранского университета; ул. Эльбасан, г. Тирана, Албания; тел: +35542452610; e-mail: olena.zoto@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-7733-0217

НЕКОТОРЫЕ СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ АДМИРАТИВНОЙ МОДАЛЬНОСТИ И СПОСОБЫ ЕЁ СОХРАНЕНИЯ В ПЕРЕВОДЕ (НА МАТЕРИАЛЕ АЛБАНСКОГО И РУССКОГО ЯЗЫКОВ)

Аннотация. *Цель* статьи — выявить специфические средства выражения адмиратива, а также установить некоторые возможные переводческие решения. *Объект* изучения — функционально-семантическая категория адмиратива, объединяющая разноуровневые средства выражения удивления в албанском и русском языках. *Предметом* исследования является интерпретация модальности адмиратива, анализ сходных и специфических языковых средств выражения модального значения удивления в двух языках, тождества и трансформы, используемые при переводе. *Результатом* исследования стало обнаружение того, что средства выражения адмиратива в албанском и русском языках оказываются разными: в албанском языке средства выражения удивления объединяются в грамматическую категорию адмиратива, в русском же эмоция удивления выражается лексически, в основном вводными словами. Трудности при переводе модального значения удивления связаны именно с асимметрией в средствах выражения семантической категории адмиративности в двух языках. **Выводы.** Категория адмиратива, выделенная в албанском и русском языках, имеет как общие для двух языков, так и некоторые специфические, свойственные одному из них, средства выражения. В подавляющем большинстве случаев перевода отмечается прагматическая тождественность оригиналу. Несовпадение средств выражения модальности адмиратива нередко приводит к нарушению прагматического потенциала языковых единиц или к неточному раскрытию адмиративной модальности в переводах. *Практическая значимость* исследования состоит в возможности установления основных особенностей перевода этой семантической категории для использования полученных результатов в преподавательской работе при подготовке преподавателей русского и албанского языков, а также переводчиков с русского языка на албанский и с албанского на русский. Кроме того, полученные данные могут быть использованы для совершенствования компьютерных переводческих программ с русского языка на албанский и наоборот.

Ключевые слова: адмиратив, функционально-семантическая категория, перевод, объективная модальность, субъективная модальность, русско-албанский перевод.

Постановка проблемы. Модальность является одной из основных категорий языка. Категория модальности реализуется в высказывании единицами, принадлежащими к различным языковым уровням: морфологическому, синтаксическому, лексическому, просодическому, а также комбинаци-